

SZARVAS és VIDEKE

TÁRSADALMI ES SZÉPIRODALMI HETILAP.

Szerkesztőség:

Beliczey utca 11. szám, hova a lap szellemi részét
illető közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.
BÉRMENTETLEN LEVELEK EL NEM FOGADTATNAK.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 4 ft. — Félévre . . . 2 ft
Negyedévre . . . 1 ft. — Egyes szám . 8 kr.
MEGJELEN HETENKINT EGYSZER VASÁRNAP.

Kiadóhivatal:

Beliczey-utca 11. szám. (saját ház,) hová az elő-
fizetési pénzek intézendők.
Hirdetéseket jutányos áron elfogad.
BÉLYEGDÍJ MINDEN HIRDETÉSÉRT 30 KRAJCÁR.

Munkáskérdés és a szocializmus.

Munkáskérdés van nálunk, de nincs szocializmus.

Kérdezzétek meg azokat józan magyar munkások, önérzékes magyar polgárok akik big agyvelővel, üres elmével, de annál teltebb szájjal és annál sárgább, farkaró epével beszélnek hozzátok szocializmusról, szocialdemokracziáról, prolétarizmusról, internacionáléről s egyéb jelszavak, melyeknek értelmét ők maguk sem tudják kihámozni, zagyva frázisaik tömkelegétől.

Ki beszél nálunk ezekről a dolgokról a munkásoknak?

Tíz, tizenkét léhűtő, dologkerülő eszmadialegény, aki vagy mert nem tudott jó eszmadit varni, vagy mert becsületes munkástársaival türelemben, kitartásban, szorgalomban lépést tartani nem tudott, felcsapott egy könnyebb mesterségre a népszámításra. Megtanult olvasni az iskolában, de gondolkodni nem tanult meg, hanem együgyű módon kapta a kezébe a század legnagyobb gondolkodóinak, Lassale-nak, Marx-nak, Schaffel-nak, Owen-nak, Brown-nak, Schmuth-nak immár minden művelt nyelvre lefordított munkáit, melyek filozófiai rendszerekben foglalkoznak a világ és társadalom átalakulási kérdéseivel, — s ezeket a hatalmas kérdéseket amugy nyersen, megemésztetlenül, feldolgozatlanul dobálja az alacsony műveltségű, nagyrészen analfabéta s másik nagy részben az elsajátított írást, olvasást is felejtetni kezdő munkástömeg soraiba.

Elhiszük hogy van hatása az ilyen nyomorult izgatásnak. Van hatása, mert a munkások 90%-a, csak a vaskos kilételeket érti meg, azt hogy kizsákmányolás, a hitvány tökesíralom a nyomorult burzsuá, a munkás zsirja stb. Ezt megérti a szegény, elámitott munkás, mert gondoskodnak róla a léhűtők, hogy az izgatás mesterségére ön magukat kioktattassák, mert ők iskolát tartanak Budapesten, melyben egymást művelik a „hatásos” szónoklás művészetében.

Igy csinál nálunk egy tucat dologkerülő szocializmust s így terjeszti a nagy munkástömegben a féktelen gyűlöletet az uralkodó polgári osztály ellen. Így csempészik be a legmagyarabb vidékek földmíves népébe is azt a hülyeséget, amit ők neveznek szocializmusnak.

Mert a szocializmus, a szocialdemokraczia tanai nem olyan veszedelmesek, mint ez a varangyméreg, melyet itt fecskendez szét az izgatók hada. Lassale és Marx fölséges elméi még akkor is bibliai lesznek az ideális államfilozófiának, mikor a munkáskérdés ennek semmirekellő izgató bandának ellenére már a jelen államforma keretében nagyjában meg lesz oldva. De nem úgy a hogy ők akarják. Nem örökös harcvezet, melynek zavarában a kétes egzisztenciájú demagogok mindig szívesen halásztak, s azért minden időben csak arra törekedtek, hogy legyen meg a harc, a háború, a veszedelem, hogy ők kiaknázhassák a helyzetet a maguk előnyére.

A munkáskérdés megoldása felé fog haladni a polgár állam keretében, a parlamentek segítségével, kormányok vezetése alatt.

Már meg is kezdődött, azt láthatjuk magunk előtt.

Az utolsó 20 esztendőből egész sorát idézhetjük a törvényhozási munkának a munkások javára s ez a sorozat az idő haladtával egymásután fokozatos gyorsasággal fogja napirendre hozni az összes munkásvédelmi kérdéseket.

Az utolsó ipartörvény már kezdete volt ennek. Azóta meg van a betegsegélyzési törvény, meg van a vasárnapi munkaszünetekről szóló törvény. A hatóságoknak élénk beleszólásuk van a munkás és a munkaadó közti viszony rendezésébe s ez bizonyára a munkások javára van.

De igazságos panasz van még elég s rendezésre váró kívánság, óhaj, sok, tömérdek.

Csak hogy ezeket nem a demagogia fogja megoldani. Csak hogy ezeket évtizedekre veti vissza minden erőszakosság s a munkásságnak minden olyan szervezkedése, mely a mai társadalom ellenében agresszió tendenciájú

Bezzeg az angol, német, francia munkás jobban érti a dolgot. Az nem hirdeti a burzsuá megsemmisítését, hanem agitációjának legjobb és leghatásosabb anyagát éppen a burzsuá elemeiben keresi fel, s hogy milyen hatással: azt láthatjuk Németországban.

Németország nagy szocialistái Bebel és Singer bőmbölhettek volna frázisokat százezer és egy szocialista gyűlésen, ha el nem mennek a Bürgerversammlungokba s ott nem tanítják meg a burzsuát arra, hogy a munkáskérdés rendezése a polgárság érdeke. De Bebel és Singer elmentek a polgárok közé, s azóta mit látunk? A német parlamentben 50 képviselő viseli a munkások képét, a szocialdemokrata program alapján, de a lélező törvényes rend alapján. De ez az 50 képviselő a „burzsuá” támogatásával jutott be a parlamentbe, mert a nélkül a munkások szavazatai szétforgácsolódtak volna teljesen.

Tehát míg az óriási német művelt munkássereg a burzsuá támogatását igyekszik megnyerni addig a szédelgő magyar munkásapostolok a burzsuá ellen ingerlik a képzettség legalacsonyabb fokán álló munkást ahelyett, hogy vasárnapi iskolákban az írást olvasást, a beszéd és értelemgyakorlatokat, a gondolkodás gyakorlását, a remekírók magyarázatait tanítanák nekik, mint Angliában teszik, ahol egy képzetlenebb munkás maga mellé veszi 10—15 társát s vasárnaponként olvas neki Schakispeare-ből, Byron-ból Burns-ból majd a történelmi könyvekből s csak a legeslegvégén a filozófusokból, a nemzetgazdaságtanból, s a társadalmi kérdésekről.

Nem a polgárság a munkások veszedelme, — értsétek meg ezt jól magyar munkások, — hanem a saját lelkiismeretlen vezérböiték. Ezek izgatják véres összeütközésekre a munkást a társadalmi renddel, s ez összeütközésekben sajnos a nemzetek fognak veszíteni, még pedig munkásgárdáik soraiból, míg a burzsuának a haja szála se görbül meg. A mai törvényes rend alapján mindent kilehet vinni. Először az általános szavazati jogot, aztán utána a többi.

SZARVAS és VIDEKE TÁRCZÁJA.

Finita.

Irta: Cs

Csupán az első nagy csalódás,
Csak az fájt szerfelett,
Mikor a remény még egészen
Betölti szívedet.

Az első nagy csalódást aztán
Nyomon követi más:
Reádborítja szürke leplet
Hamar a megszokás.

S egy új remény — már őszi napnak
Bágyadt visszfénye csak,
Mely lelked busan beragyogja,
De — melege nem ad.

Te adtad őt nekem a kis levelkét,
Hová e pár sor írva van,

Hogy másé lettél most már mindörökre
S küzdelmem immár csettalan.

S én kacsódat forrón megszorítva
Mosolygva üdvözöltelek, —
Ó, hogy ha láttad volna akkor, akkor . . .
Szegény vergődő szívemet!

Bolyongok busan, egymagamban
Komor sötét utcák során, —
A míg te boldogan csevegve
Ülsz vőlegényed oldalán.

Süvölt a szél, zord téli eső
Csapkodja halvány arcodat
Éjfélre jár s a csendes utcán
Megállok ablakod alatt.

A függöny ott fenn lebocsátva
S két árnyat látok azon át:
Két fej körrajza olvad egybe —
S én busan ballagok tovább . . .

Levél egy kis leánynak.

Irta: Révész Ferencz.

Ugy veszem ki leveléből, hogy nagyon megbőtráncozott azon, hogy ér kegyedtől találkat — kaptam és kéri az egész eset felvilágosítását. Ime, megadom: elmondom ennek a szerencsétlen találkának a történetét elejétől végig.

Emlékszik arra, ugy-e bár, hol találkoztunk először. Bevetődtem valami táncmulatságba, s amint végigpillantottam a tovalejtő párokon, megakadt a szemem egy kis rózsaszínű ruhás leánykán. Szép volt, a milyennek én elképzelem a szép leányokat; a lelke látszott arcán, s a mint ábrándozva néztem a szöke fürtökkel övezett fiatal lányarcot, képzeletem rózsás álmokat szőtt boldogságos, örök szerelemről . . .

Ez a kis leány kegyed volt, Vilma kisasszony. Csak néztem, néztem . . . Nem láttam mást, csak azt a karcsú derekat, a melyet nem én karolok át, azokat a szemeket, melyeknek tüze más szívét perzseli, azt az ajkat melynek lehelletem nem engem bődít el. Nem hallottam semmit, annyi párnak vidám csevegését, pajzán kacagását, hangos cigányzene tánczrahívó szavát

A mai törvényes rend ellenére nem lehet semmit kivívni, mert az államrend védelmére ott állanak a szuronyok, melyek nemcsak a külső ellenség ellen, hanem a saját lázadó polgáraink ellen is meg vannak élesítve.

A világ harcrai között az lesz a legszomorubb és legmegrendítőbb, mikor nem a nemzeti féltékenység miatt rohannak egymás ellen a népek, hanem az emberiség rétegei akarják majd egymást eltiporni s a sokaság a számbeli erőre a kisebbség pedig erős fegyvereire fog hivatkozni.

Ne adja az ég, hogy megérjük! Az erős, fegyverek embermilliókat fognak elsöpörni s a rémitő fakatomba tetején támadni fog egy rettenetes zsarnokság, — mely rettenetes lesz akár melyik fél győzzön is.

Kérjük a teremtet, hogy ez ne legyen a munkáskérdés megoldása, hanem az, amely lassubb, de biztosabb, a mai rend, a mai állam keretében, a parlamentárizmus alapján.

A vidék.

Az utóbbi két évtized alatt, de különösen érezhető a mostani években, hogy a vidék rohamosan hanyatlík és szegényedik. A vidék iparosai és kereskedői nyögnek a keresetlenség és a szegénység jármái alatt, a legéletrevalóbb vállalatok panganak és általános a minden ágon való hanyatlás.

Csodálatos, ha vizsgáljuk ennek okait és rájövünk az okokra. Külömben is egy szomorú tényt lehet a bajok összes kuttorlásának tekinteni. Mindenki a fővárosba törekszik, ott akar érvényesülni és ha már a vidékre „ássá el magát,” legalább szükségleteinek a fővárosból szerzi be.

Ha kell butor, azt a fővárosban olcsóbban kapom meg, gondolja az illető. Itt nagyobb a választék, nagyobb a konkurencia és így kisebbek az árak. Arra nem gondolnak, hogy itt nagyobbak a munkadíjak, vagyont képvisel a házbér, s nagy az adó. A butorgyárosnak pedig ezt vevőim kell behozni. Még a konkurencziát is a vevőnek kell megsínyleni, mert a gyárosnak nagy választékot kell raktáron tartani. És a nagy raktár nagy összegbe kerül a nagy választék nagy tőkét foglal magában és honnan szedik a kamatokat? A vevőkből.

Igy van ez minden vonalon. A fővárosból szerzik be a családok divatczikkeiket és csak azt tartják szépeknek, izlésesnek, szemrevalónak és viselhetőnek, ami a fővárosból kerül ki. Valóságos versengést folytatnak a vidéki előkelő családok nőtágjai, hogy egy-egy ruhadarabjok izlés és kiállítás tekintetében páratlanul álljon és ahhoz hasonló ruhadarabja ne legyen egyik ismerősének sem. Ha a vidéken készítetné, ugy ha valakinek megtetszik, egyszerűen utána csináltatja. De keresse fel a fővárosban az eredeti forrást!

Ezt a versenyt is a vidék kereskedelme sinylí meg.

Ha valaki szép bérházat vagy magánlakot akar építeni, a terv elkészítését okvetlen egy pesti műépítészre bizza. Kerülfjön sok ezer forinttal többbe, de azt akarja, hogy eldicsekedhessék, miszerint egy országos híró műépítész tervezte az ő házáat.

Igy azután mellőzik a vidéki iparost és a vidéki

építést. Még a disztitéseket, fa- és vasmunkálatokat is fővárosiakkal készíttetik.

De nemcsak a bevásárlásokat, a szükségleteket fedezik a fővárosból.

Ha egy vidéki földbirtokosnak tőkére van szüksége, vagy ha egy tőkepénzes pénzt akar elhelyezni kölcsönt a pesti intézeteknél vesz, tőkéjét a pesti intézetekben látja biztosítva. Ha pedig ez a tőkepénzes részvények vásárlására szánja el magát, ugy pénzt ugyancsak fővárosi vállalatok részvényeibe fekteti de nem meri partfogolni városa ipari és pénzügyi vállalatait.

Szóval: a vidéki nem pártfogolja a vidékít és tömjénezi valóságos majomszeretettel mindazt, ami fővárosi.

Igy aztán pusztul a vidék. De pusztul maga a vidék intelligenciája is. Mert a hanyatlás nemcsak az ipar és kereskedelem rohamos pangásában és hanyatlásában mutatkozik, hanem más jelenségekben is.

Igy például a dipomás emberek és mindazok, kik tudományukkal vagy tehetségükkel érvényesülni akarnak, a fővárosban kívánják elérni boldogulásukat. Kicsinynek tartják erre a vidéket és nem méltónak, hogy ott szerezzenek maguknak hírt, tiszteletet vagy elismerést.

S az illetékes körök — sajnos — maguk is osztják ezt a hibás nézetet. A nagy tehetségnek a központban a helye! Ez a jelszó. A nagy tehetségnek szüksége van a fővárosi légkörre és csak itt találhatja meg az ő méltó helyét és környezetét.

Pedig ez nem igaz. A nagy tehetséget észreveszik és méltányolják mindenütt és a nagy tehetségekre tizszeresen szüksége van a vidéknek.

A vidéknek most nincs társadalmi élete. Nem lüktet vér a vidéki társadalomban, mintha halálálmaát aludná. Egy-két nagyváros el-kepes és munkabíró társadalmától eltekintve, a vidéki városokban nincs élet, nincs gyülekezés nincs együtt-működés, és nincs semmiféle társadalmi akció. Nem törődnek sem irodalommal, nem éreznek magukban erőt és akaratképeséget nemes czélok előmozdítására és humánis alkotások megteremtésére, legfeljebb csak politizálnak.

Igy vagyunk persze a vidéki színházakkal is, melyeknek nincs közönségük, az irodalmi társaságokkal, melyeknek nincs elég tág működési körük, így a sajtóval melynek nincs közönsége, így a csekély számú jótékony körrel, melyeknek nincsennek tagjai, hacsak a kaszinók kártyakompaniáit nem tekintjük jótékony-czélu társaságoknak.

Foglalkozni kellene a vidék bajaival és mostani hanyatló állapotával, friss vért embereket kellene levinni a vidékek társadalmába, akik tudnának ott új életet is kelteni. Mozgalomnak kellene keletkezni az ipar és kereskedelmi kamarák kebelében, melylyel meggátolnák a vidéki ipar és kereskedelem pusztulását, és keresztül vinnék, hogy a vidék a vidéken szerezze be szükségleteit.

Ha nagyobb tüke fog állandóan közkezen forogni vidéki városokban, ha nagyobb lesz kereskedelmi ipari és közgazdasági élete, ha a vagyonosodás nagyobb mérveket ölt, ugy e javulás önként magában rejti a társadalmi téron való javult állapotok bekövetkezését is.

A pénz mozgató ereje mindenek és ha nem küldenek vidéki polgártársaink gondokkal és rendelkeznek tőkével bizonyára nem ijednek meg és nem húzódnak vissza

minden nemes czélu társadalmi akciótól, hanem igenis részt vesznek a társadalmi életben és ezzel valódi társadalmi életet teremtenek.

És ha a vidéki városoknak társadalmi élete eleven és működés-képes lesz, nem fognak a fővárosba kíváncozni mindazok, kik tehetségüket és tudományukat most nem érvényesíthetik.

Terjedjen ki a kormány figyelme a vidékre is, mert az ország nem a fővárosából él és lesz naggyá, hanem a nagy vidék rendezett állapotai is hozzájárulnak az állam erejéhez és háztartásának szilárdságához.

Uj gyógyintézet a fővárosban.

A városligeti fasorban a napokban nagy és előkelő közönség jelenlétében egy uj gyógyintézetet nyitottak meg. Ez Herczel dr. egyetemi magántanárnak a városligeti fasor 9. szám alatt, belgyógyászati, sebészi és női betegek részére berendezett Fásor-Szanatóriuma.

Az intézet megnyitásánál jelen voltak Apponyi Lajos gróf udvarnagy, Papp Samu, Major Ferencz, Radocza János és Luby Géza képviselők, Korányi, Kétly, Thanhoffer, Janny, Fodor, Ottava, Klug, Leövey Sándor, egyetemi tanárok, közigazgatási bíró és 400 fővárosi orvos.

Az intézet berendezése a következő: a gyönyörű barokstíliu épület három részre oszlik; a testes közep-traktushoz izlésesen és könnyedén illik a két karcsu, stilszerű oldal-traktus. A közép traktus gyönyörű előcsarnokából balra Herczel dr. az intézeti igazgató művészi izléssel berendezett magánlakásába lépünk és ugyancsak itt találjuk a bejáró betegek számára a rendelő szobát a mely a legmodernebb orvosi műszerekkel villamos reflektorral van ellátva. Az előcsarnokból jobbra indulván, a belgyógyászat betegek szobáiba érünk, ahol a szenvedők kényelméről és egészségi biztonságáról minden tekintetben gondoskodott az igazgató, aki maga tervezte a szanatórium belső berendezését.

Az ágyak moshatók és sterilizálhatók, az emalfalazatot minden egyes beteg után alaposan kimossák valamint az ágy matraccát is. Az ágyak mellé mindenütt a Telefon Hirmondó van bevezetve. Innen a világos souterrainba érünk, hol a vizgyógyintézet és a tornaterem van elhelyezve.

A vetkőzöböl lépünk a vizgyógyintézetbe, a hol a vizgyógyászat legelőkelesebb vívmányai, drága készülékek, gőz-izzasztó kamara, különféle doucheok, kádák, ülőfürdők, hideg bassinok köli le figyelmeztet. Főlöt-több érdekes az a nagy douche-készülék, amelynek a csővéből tetszés szerint igazítható erősséggel és hőfokkal irányozhatja az orvos a vizugarat a betegre. A tornateremben minden ortopédikus tornaeszköz, Burlow szekrény, Cherest-készülék rendelkezésére áll a betegnek. Ugyancsak souterrainban van elhelyezve az élőkamera, a telefontal, szócsővel ellátott gyönyörű konyhamellette egy külön helyiség az ételfelhúzó számára, hogy az épületben ne terjedhessen el az ételszag, az éjjel-nappal működő kazánház stb.

Amint most visszatérünk az előcsarnokba, szemünkbe ötlík a villamos-ágra berendezett és ovókészülékes lift amely súlyos betegek számára nyugvóágygyal van ellátva továbbá a tea- és kávékonyha. Amint az első emeletre jutunk, mindonekelőtt a stilszerű, elegáns társal-

csak egy hangot a mely mámoros agyannak egyre csak azt sugja: Szeretni jó, szeretni édes . . .

És akkor ugy volt, hogy nekem okvetlen tánczolni kell kegyeddal, valami benső paranasszó ösztökélt, unszolt.

. . . Azután tánczoltunk, tánczoltunk együtt . . . sokáig . . .

* * *

Kérdezik tőlem a barátaim, mikor hazafelé bandukoltunk:

— Te, Pista, ki volt az a kis leány, a kit any nyira foglalkoztattál?

Szerettem volna nekik elmondani minden parányi részletével ezt az estét, a kegyed szellemességét, elbájoló szépségét s az én lángoló szívemnek minden érzését. De szívem felemelte tiltó szavát:

— Addig vagy boldog, a mig más nem tud róla.

S abban a pillanatban szemembe ötlött a gonosz szellemek árnyképenek zibongó tömkelege, vad forgatagban a rágalom, irigység és testvéreik ezrei.

Hirtelen, színlelt nyugodtsággal feleltem:

— Biz' én a nevét is elfelejtettem, csak azt tudom, hogy nagyon jól tánczol.

Oh, pedig akkor is a kegyed közelében voltam;

lelkem megfílte még a mámor, s az emlékezés visszavitt a tánczterem zivajába, a vidám párok közzé, egy rózsaszínű ruhás, aranyhajú szoke kis leány bővülő körébe.

Kegyed pedig akkor talán már más ifjúhoz simulva elvezte a táncz bódító gyönyörét, s nem is gondolt arra a — fiura, a kinek a keblét tulajdosztotta a boldogság, vagy ha emlékezett is rá, hát — mosolygott, nevetett. . . Az a fiu pedig csak szötte, szötte tovább a bálteremben megkezdett mesét, boldogságos, örök szerelemről . . .

* * *

Sietni fogok a továbbiakkal, mert bizonyára unatkozik, talán haragszik is, hogy így elnyújtom ezt a kis esetet. Oh, de ne dobja félre elapott, olvassa el, hiszen ez kegyedhez első levelem s talán utolsó is . . .

Eleinte kétkedve szemlélttem a levélboríték isme retlen betűit, de a női vonások láttára hirtelen valami édes előérzet, sejtelem fogott el. Felszakítottam a levelet s tekintetem mindjárt az aláírásra esett: Vilma.

Lázasan futottam át a sorokon.

. . . Ne nevéssen ki . . . rabjává tett . . . a mult-kori mulatságon is, ugy-e, csak azért tánczolt velem, hogy egészen rabjává tegyen s aztán könnyű hiszékenységemért kinevessen . . . “

Szívemet valami jóleső melegség fogta át. A könny kicsordult a szememből.

Áldott szívű, édes Vilmám, te! Hogy én téged kinevetlek, hogy én elcsábítlak? Az életemet adnám oda, ha vele egy boldog percet szerezhetnék neked! . . .

. . . Bocsásson meg, kisasszony, hogy tegezem; de hiszen ezt csak gondolatban tettem, s így nem vétettem a társadalmi, az illemszabályok ellen: kegyed szemébe nem merném mondani. Ha személyesen találkoznék, meghajtom magam, mondok egy pár bókot s csak távozóban morzsolom szét könyvemet, lelkem bánatának, szívem fájdalmának alápergő jelét.

Ott volt a levél végén:

Ha van szívében egy boldogtalan leány iránt csak egy cseppnyi könyörtelenség, ne álljon holnap délután öt órakor a vasúthoz vezető uton sétálni, a hol nehány szót szeretnék mondani.

Ha magát a levelet is alig tudtam elérteni, annál kevésbbé akartam hinni szemeimnek, ezt a rész olvasván. De lelkemet vágyódás töltötte be.

„Néhány szót szeretnék mondani“ . . . Én csak egyet, csupán egy rövidke szót, a melyben azonban benne van minden: egy szívteljes lélek minden érzése öröme, kétkedése;

góba lépünk. Jobbra és balra a sebészeti betegek, szobái vannak sterilizálható ágygyal, székekkel, fotelokkal és email-falzattal. Minden emeleten kényelmes, praktikus és higiénikus szempontból berendezett fürdők állnak a betegek rendelkezésére. Az ápolónők szobáiba minden egyes betegszobából villamos csengő-tyű van bevezetve.

A második emeleten van először is az altató szoba, ahol a beteget narkotizálják, hogy a rettegett műtőtermet meg se láthassa. Az altatószoba a nagy műtőterembe nyílik, a mely Herczel dr. tervezete szerint a legmodernebb követelményeknek megfelelőleg épült, akárcsak egy festőterem, felső világítással bír, azonfelül a parkra nyíló teremoldal merőbben üvegfallal. A műtőteremben minden üvegből és vasból készült és tökéletesen sterilizálható. A mélyebben fekvő testtöreg megvilágítására erős villamos reflektort alkalmaznak. A nagy műtőterem mellett van a genyes betegek számára a szintén tökéletesen berendezett kis műtőterem. A manzardon van az orvosi laboratórium és a Röntgen-intézet, továbbá a vegyi laboratórium.

Az egész épületben központi fűtés és megvilágítás van berendezve; minden légvonat nélkül elérték a szellőzés maximális fokát.

HIREK.

— **Esküvő.** Porjesz S. Szigmond ur jövő hó 10-én vezeti oltárhoz Dévaványán Fuchs Sámuel ur kedves és szép leányát Vilm a kisasszonyt. Gratulálunk!

— **Táncmulatság.** Az izr. ifjuság nat. l. c. szombaton a Központi kávéház összes termeiben rögtönzött táncmulatságot rendezett, mely igen fényesen sikerült. A kedélyes kis mulatság a reggeli órákig tartott. A leányok közül ott voltak: Buk nővérek, Stern nővérek, Wolfmann nővérek, Horváth Annus, Zsuzsoltz nővérek, Tóth Bella, (K.-Szt.-Márton.) Rasovszky Rózi, Reisman Lujzka, Horváth Ilonka (Tót-Komlós.) Derczy Ella, Pollák Gizella, Schönfeld Fánika, Fridman Matild, Kohn Szetena, Korschner Paula stben.

— **Eljegyzési hirdető-táblák.** A belügyminiszter rendeletet bocsátott ki valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez, amelyben ezeket felszólítja, hogy oda hassanak, miszerint a községi hirdetői táblák a nyilvánosság és hozzáférhetőség megóvása mellett olyképp legyenek elhelyezve, hogy a kifüggesztett hirdetések ne rongálódjanak s olvashatóságuk ne szenvedjen. A rendelet kibocsátására az szolgáltatott okot, hogy ismételtelen előfordult oly eset mikor a fő és szekvárosban elrendelt házassági kihirdetést vidéken is foganatosítani kellett s az illető vidéki anyakönyvvezetőhöz a kihirdetés rongált alig használható állapotban került vissza.

— **Szabadságolt katonák behívása.** A közös hadügyminiszter rendeletéből a múlt év őszén tartósan szabadságolták ama katonák nagy részét, kik besorozásuk előtt valamely mezőgazdasági vagy vinczellér-iskolát végeztek, vagy pedig földmíveléssel foglalkoztak. E rendelet értelmében századonként 15–20 olyan katonát szabadságoltak, aki már a második szolgálati évét betöltötte. Most arról értesülünk, hogy az ekként szabadságolt katonák nagyrészt ismét be fogják hívni, mivel a tél folyamán a csapatok létszámában tetemes apadás állott be. A tél folyamán a közös hadseregnek a legénység látóképességét meg-

vizsgálták és kiderült, hogy a rövidlátó katonák száma igen nagy, miért is sok katonát a szolgálatból el kellett bocsájtani.

— **Magy. kir. honvédszene.** Végre megértük azt is, hogy van magy. kir. honvédszenekarunk. Valóban élvezet is ezeket a derék fiukat végighallgatni, mily lelkesen, mennyi tudással és mily precízizitással játszanak esténként, a vigadó épületében lévő kiváló eleganciával és rendkívüli kényelemmel berendezett Egervár éttermeiben. Nagyon természetes, hogy a hangulat emeléséhez nagy mértékben hozzájárulnak Egervár pompás borai, a figyelmes kiszolgálás, jutányos árak s különösen magyar, olasz, francia és angol konyhája, mely a világ bármely nyelvezet is kielégítheti. Mindezt összevéve nem is csodálható, hogy Egervár éttermei nemcsak a főváros illusztris közönségének, hanem a vidékről felránduló előkelőségeknek is kedvencei helyévé vált.

— **A millenniumi kiállítás fényképei.** Klossz György fényképész (Budapest, városligeti fasor 49) értesíti t. olvasóinkat hogy az ezredéves kiállítás összes fényképfelvételei az ő birtokába mentek át és kizárólag nála kaphatók. Ugy albumok, mint egyes fényképek, valamint Ős-Budavár-képek, és stereoscopy képek üvegre és papírra, mélyen leszállított árakon rendelkezhetők meg a hírneves fényképésznel.

— **Visszaemlékezés.** Az ezredéves kiállítás kedves emlékei vonultak el lelkünk előtt midőn megkaptuk a Mauthner Ödön budapesti magkereskedő ideai főárjegyzékét, melynek borítékán az ezredéves kiállítás egyik gyöngye, az általános feltűnést keltett Mauthner pavillon van ragyogó színnyomatban megörökítve. Kik az e pavillonban csoportosított nemesített magvakat szemléltek, nemcsak a belföldi közönségünk, hanem a szélrózsa minden irányából idereseglett külföldi látogatók is mind beismerték hogy a Mauthner cég nem csak méltó vetélytársa az angol francia és amerikai világírú magkereskedő cégeknek, hanem túlszárnyalta azokat. Élénken bizonyították ezt a pavillont körülvevő növénykincsek, a tündéres üdözlő finomszáru pázsit közt mint keretben meg-megújuló változatos virágpompa. Ugy a pázsítkeret valamint a gyönyörű virágok mind a Mauthner-féle magvakból fakadtak. Az idén különben a Mauthner főárjegyzéke a legelső külföldi főárjegyzékeket is határozottan felülmúlja. A felette izlésesen rendezett igen gazdag (184 oldalra terjedő) tartalma, az érdekes újdonságainak tömkelege, nem hogy fárasztaná az olvasót, hanem valódi élvezet gazdának és kertkedvelőnek egyaránt és fogalmat nyújt a Mauthner-féle magnagykereskedés óriás, sokoldalú választékáról. Mauthner ezen gyönyörű új főárjegyzékét régi vevőinek felszólítás nélkül is megküldi. A kik pedig csak ezután óhajtanak Mauthner zászlaja alá sorakozni, azok kérjék a cégtől levelben, vagy levelező-lapon az említett főárjegyzéket, melyet azután ingyen és bérmentve fognak megkapni.

— **Idők jele.** Egyik legmegbízhatóbb forrásunkból kapjuk ma, az utóbbi években szépen fejlődött gazdasági gépiparunk sajnálatos hanyatlását tanúsító azon értesítést, hogy hazánkban legregibb és legtekintélyesebb vállalatának egyike: a Schlick-féle vasöntő és gépgyár r. t. Budapestben, a gazdasági gépek és eszközök gyártását ezentúl jóval szűkebb keretbe szorítja. A mennyiben ezen gépek és eszközök nagyobb részének további készítésével felhagy és a raktáraiiban felhalmozott nagy mennyiségű ilyenmű gépek és eszközöknek, minden elfogadható árrban való elárúsítását, úgy egyenként, mint csoportokban határozta el. Mint a helyzet ösmerőjé bárán regisztrálhatjuk, hogy ezen derék vállalatnak eme részletes visszavonulása a gazdasági gépszakmától, tisztán csak e téren dugó, áldatlan versenyben nyeri magyarázatát, mely szűk ségesé tette volna azt, hogy országsszerre kitűnőnek elismert gyártmányainak minőségét, a mélyen leszorított árakkal hozza összhangzatba. A társulat, mely-

nek készítményei a legutóbbi millenaris kiállításon is méltó feltűnést keltettek és a legnagyobb kitűntetést: a díszoklevelet nyerték el, semhogy az üzletvezetés régi, dicséretes tradíciójától eltérjen, miután meggyőződött arról, hogy jó árut, a mai piaci árak mellett, csak veszteséggel hozhatna forgalomba, inkább lemondott a további versenyről, élénk sajnálatára a hazai gazdaközönségnek, mely bizonyára fájdalmasan fogja nélkülözni ezen jeles, megbízható céget, szolid gyártmányait és nagy kárára gazdasági gépiparunknak, melyben egyelőre pótolhatatlan hézagot hagy maga után. Hallomás szerint, a társulat ezentúl fokozott tevékenységgel fog a már eddig is virágzó többi osztályainak, mint: hid-, gép- és waggon építészeti, vas-, horgany- és ércöntőde, épületlakatosság, vas-szerkezetek stb. minél nagyobb mérvben való fejlesztésére törekedni.

CSARNOK.

A primadonna öngyilkossága.

Ne tessék megijedni nem tragikus végű ez a história. Igaz, hogy ott kísért körülötte a halál árnya — de csakis az árnya, a jótékony álom, a más világba ragadó mámor.

A mámor voltaképp — Ámor műve volt. Természetes! Lilla úgy járt, mint Goethe híres Bűvészinasa annyi varázslatot terjesztett maga körül, hogy a szívek elektromos teltetése végre őt magát is megtámadta. Báj, pajkosság, csengő hang s az öltözködésnek az a művészete, a melyről joggal kérdehetni: hogyan tud ilyen kevés szövettől ruhát teremteni — mindez érdekessé tette és nagy sikerekhez juttatta Lillát. Valahányszor fellépett rajongó lelkesedéssel tapsolta a földszint s a páholsor frakkos vagy csilllogó egyenruhájú előkelősége; nincs az a bengáliai tigris vagy tigressza, a melyik véresebb pusztítást végezne pár óra alatt, mint Lilla végzett a szívekben egy-egy operette előadaskor.

Persze az ő korszója is addig járt a kutra, míg el nem tört. Indiszkrétek, lovagiatlanok nem akarunk lenni, hát nem nevezzük meg azt a várost, ahol Lilla társasága éppen akkoriban játszott, mikor a daliás alispán visszaérkezett nászutazásáról. Egy szép este a friss menyecskének olyan barátnői jöttek vendégül a kik elől az alispán a — színházba menekült; természetesen az első páholyba ült, s mi tagadás? bizony szívesen kísérte figyelemmel a chic megtestesülését: Lilla játékát. Az alispán igazi férfias szépség volt; ki tehet róla, hogy a primadonna szíve is ez egyszer tüzet fogott. A darab első felvonása után Lilla csak az első páholyban játszott, a deli alispán tapsaira boldogan hajlongott, s a diadal biztos tudatában várta a történetdöket: levélkét, pezsgős vacsorát édes kettőben — no meg a mi következni szokott: fényes új toalettet, virágszűretet...

Alispán uram azonban a darab végén, derék férjhez illő módon, hazahajtatott aranyos kis feleségéhez hogy is jutna eszébe ő mellette holmi futó kaland?

Lilla felindultau hazasietett — várt, várt. Egy másután vezettette el reményének egy-egy szírmát; az unalmas magányos negyedórákban órák lettek; szerelmi lázat végtelen elkeseredés váltotta fel, — zokogva ismételtette kegyetlen elhagyatottságát...

Hirtelen előszedett egy üveget a szekrényéből, s ezzel a kiáltással — a mire a szomszédság is felriadt — „nem, ez így nem élet!” egy hajtásra fenéig ürítette tartalmát. Élettelenül lehanyatlott: szép feje, félkarja a pamlagen, teste a szőnyegen...

Reggel rémhír járta be a várost: Lilla megmérgezte magát.

Óriási csődület támadt a ház előtt. Orvosok nyitottak be a raffinált izléssel butorozott budoirba; Kinn az elfogadó-teremben az arany ifjuság nézte egymás bus arcát.

Az okos doktorok szörnyűködve csóválták fejüket hogy is lehet ebből a remek barack-cognac-ból, a melyet a Kecskeméti Első Alföldi Cognacgyár Részv. Társaság oly mesés olcsón veszteget — egyszerre ennyit inni?! igaz, hogy pompásan ízlik, de az egészet egyszerre felhajtani s a várost így elrémiteni — mégis csak sok!

A felocsudott primadonna csak egy pár üveg barack-cognakkal és barack-creme-mel bírta lecsillapítani vendégeit. Mondogatták is „ez a creme a likőrök királya!”

Hogy ennél a két italnál nincs a világon jobb magam is aláírom:

Reporter.

A szerkesztésért felelős: SÁMUEL ADOLF.

Szeretlek!

A hó hullt, a mikor * * * elindultam. Remegő aggodalommal szívemben, szertekóborló tervezgetéssel agyamban vágtam neki az alkonynak, melynek szűkületét csak a szállongó hópítek csökkentették valamennyire.

A szél végigzug az utcán; felkap a hótakaró szilánkjából egy kis hadsereget, a mely mintha várat ostromolna, a légből kavargó tánc után éles tűszúrással nekirent az ember arcának. Barátság-talan idő.

Szép fehér a föld, tiszta. Akárcsak a lelkem akárcsak az én végtelen, örök szerelmem. De el-elragad a sima, tiszta takaróból egy-egy részt, a hideg, metsző szél, mint a fájdalmak, keserőségek lelkem egy-egy foszlányát...

Igy köszáltak gondolntaim, miközben vártam, vártam kegyedet édes reménységgel. Hiába! Már egészen besötétedett, midőn hazafelé vettem utamat.

Kétség marcangolta agyamat, ahogyan sem tud-

tam kibontakozni az eshetőség száz módjából, miért nem jött el...

Most pedig nevetek azon, hogy fel nem tudtam fogni a kegyed elmaradásának okát. Nagyon lebilincselhetett akkor a szerelmem örve, hogy eszembe se jutott az, a mi történt: bizony engem rászedtek.

Ugy esett a dolog, hogy azt a levelet, melyben kegyed kér tőlem találgat, barátaim írták. Tréfából-e, rossz akaratból-e, az mellékes.

Lehet, hogy ha visszafordultam volna akkor, midőn találkára-menet találkoztam a Bandi gyerekekkel, hát láttam volna, a mint utánam nézve kaczag. De én azt hiszem, hogy nem vettem volna észre, mert akkor is előttem lebegett egy kis rózsaszínű ruhás leányka bájos alakja, akkor is láttam a székeifütkével övezett fiatal leányarcot, ábrándozó kék szemével...

Akárcsak mi-t most.

Nyilttér*)

Tekintetes Tájer kereskedő urhoz!

Folyó hó 7-ikén, vasárnap este, mikor Tájer ur elég bátor volt bejönni hozzám az Árpád szálloda csapszékébe és ott velem szembeállva, merészkedett engem durva rágalmozó szavaival illetni, tudom azzal a gondolattal jött be, hogy alaptalan szennyes rágalmozó szavainak sulya alatt majd mint megkorbácsolt eb, fogok előtte meglapulni. Azon gondolatában pedig a Tájer ur nagyon csalatkozott, ezt ugyan volt alkalmam tapasztalni, bárha kevés ideig tartott is a szóváltásunk, mert amint a Tájer ur tölem a névjegyét átvette, azonnai eltávozott és én többet nem szólhattam hozzá egy szót sem. De nem oda Buda! mert én éppen ennél fogva kapacitálom a Tájer urat, hogy ha szeleburdi szélhámos módjára nekem rontott, tehát most már ne hagyja bordába a vásznat, mert hogy én, sem szemtelen sem naplopó nem vagyok, azt be tudom bizonyítani ha kell száz emberrel is.

Fésüs Dávid
az Árpád szálloda csaposlegénye.

*) El rovát alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

HIRDETÉSEK.

3042
96 tvk.

Árverési hirdetményi kivonat.

A szarvasi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy az orosházi takarékpénztár végrehajtónak R a b Benjámint és neje Szilágyi Lidia végrehajtást szenvedő elleni 100 frt tőke követelés és járulékaik iránti végrehajtás ügyében az öcsödi 2062 sz. tjkvben. + 1 sz. alatt fekvő 888/b. hrsz. beltelkes házra 264 frt kikiáltási árban és az öcsödi 2096 sz. tjkvben felvett 2283—89/b—3. hrsz. szántóföldre 612 frt kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok 1897 évi márczius hó 10-ik napjának délelőtt 8 órakor az öcsödi község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron túl is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak, az ingatlanok becsárának 16%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és sz. 1881 évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a beküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbíróság mint tkvi hatóság.
Szarvason, 1896. évi december hó 17.

Mészáros
kir. járásbíró.

Ekegyártásra külön szakosztály.

Első magyar gazdasági gépgyár részvény-társulat

Gőzcséplőink

a tökéletesség legmagasabb fokán állnak

Magyarország legnagyobb és egyedüli

gazdasági gépgyára

mely a gazdálkodáshoz szükséges

összes 23
gazdasági gépeket gyártja.

Részletes árjegyzékkel és szukbavágó felvilágosítás-sal díjmentesen szolgálunk.

Kérjük minden kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

C z i m:

Első magyar gazdasági gépgyár részvény-társulat
B U D A P E S T E N.

Különlegességek borkészítési gépekben,

Czimre ügyelni tessék.

3043
1896. szám.

Hirdetmény.

Alulírt tkvi hatóság részéről közhirre tétetik, hogy a Békés-Szentábrási takarékpénztárnak Kabai Jánosné Tóth Julianna öcsödi lakos ellen 450 frt és járulékaiból álló követelése kielégítése végett az öcsödi 2245 sz. tjkvben Kabai Jánosné, Tóth Julianna nevében álló 408/a hrsz. beltelkes ház 448 frt kikiáltási árban nyilvános árverésen eladatni rendeltetvén arra határidőül 1897 év márczius hó 13 napjának d. e. 8 órája ezennel öcsöd község házához kitűzetett mely határnapon az említett ingatlan becsáron alul is eladatni fog.

Kikiáltási ár a becsár, bánatpénz, a becsár 10%, vételár egy harmad része az árverés napjától számított 20 nap, a második egy harmada ugyanazon naptól számított 40 nap és a harmadik egy harmadrésze a melybe a bánatpénz is beletudatik 60 nap alatt fizetendő 5% kamatokkal.

Vevő az ingatlanok az árverési naptól számított 15 nap múlva lép birtokába amennyiben ez idő alatt utó ajánlat vagy előterjesztés nem tétetnek. A többi feltételek alulírt tkvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és öcsöd községe házában is megtekinthetők.

Kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság.
Szarvason, 1896. december 11.

Mészáros,
kir. járásbíró.

2850
896 tkvi szám.

Hirdetmény.

Alulírt tkvi hatóság részéről közhirre tétetik, hogy idb. Kollár Jánosnak Melián János szarvasi lakos ellen 150 frt és járulékaiból álló követelése kielégítése végett a szarvasi 7816 sz. tjkvben A + I sz. a. felvett Melián János nevében álló 355 hrsz. beltelkes ház 400 frt kikiáltási árban nyilvános árverésen eladatni rendeltetvén arra határidőül 1897 év február hó 20. napjának d. e. 8 órája ezen tkvi hatóság árverelő helyiségébe kitűzetett, mely határnapon az érintett ingatlan becsáron alul is el fog adatni.

Kikiáltási ár a becsár, bánatpénz a becsár 10% vételár 1/3 része az árverés napjától számított 20 nap, a második 1/3-da ugyanazon naptól számított 40 nap, és a harmadik 1/3 része a melybe a bánatpénz is betudatik 60 nap alatt fizetendő 5% kamatokkal.

Vevő az ingatlanok az árverési naptól számított 15 nap múlva lép birtokába a mennyiben ez idő alatt utó ajánlat vagy előterjesztés nem tétetnek. A többi feltételek alulírt tkvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Szarvas községe házában is megtekinthetők.

Kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság.

Szarvas, 1896. november hó 28-ik napján.

Mészáros
kir. járásbíró.

HIRDETÉSEK

jutányos áron felvétetnek

A „SZARVAS ÉS VIDÉKE” szerkesztőségében.

Beliozei-ut 11. szám.

Egyesült Budapest fővárosi takarékpénztár.

Központi osztály: V. ker., Dorottya-utca 4. sz. | Józsefvárosi osztály: VIII., Kerepesi-ut 9. sz.
Budai osztály: II. ker., Fő-utca 2. szám. | Terézvárosi osztály: VI. Andrassy-ut 2. sz.
(Foncière-palota.)

Befizetett alaptőke:

3.600.000 frt névre szóló 12000 db 300 frt névért. részv. felosztva.

Tartaléktőkék:

Rendes tartalékalap	— — — — —	3.372.202 frt 45 kr.
külön	— — — — —	583.649 frt 33 kr.
Rendkívüli	— — — — —	200.000 frt

összesen: 4.155.851 frt 78 kr.

Kölcsönöket ad telekkönyvezet (fővárosi) ingatlanokra, és vidéki földbirtokokra készpénzben és záloglevelekben a becsé ték 50 százalékáig.

A jelzálogkölcsön iránti kérvényekhez — melyeknek mintázatai a takarékpénztárnál díjmentesen átvehetők — következő okiratok mellékelendők:

Földbirtokoknál:

- a legújabb keletű hitelesített teljes telekkönyvi kivonat;
- a hitelesített katasteri birtokiv;
- az adókönyv vagy adóhivatali bizonyítvány a fizetett adóról;
- esetleg az ármentesítési költségek kimutatása;
- az épületekre vonatkozó tűzkárbiztosítási kötvény
- az u. n. azonossági bizonyítvány, vagyis községi bizonyítvány az iránt, hogy a katasteri birtokivban felvett birtok mely hiteltelekjegyzőkönyvekben van felvéve.

Kívánatos, hogy esetleg meglevő bírói becslések, adás-vételi vagy bérszerződések is mellékeltesse. Készpénzkölcsönök rendszeri t hat havi kölcsönös felmondás és a kamatoknak negyedévenként előlegesen leendő fizetésének kikötése mellett adatnak. A kamatláb a takarékpénztár és a kölcsönkérő közti megállapodás tárgyát képezi.

A takarékpénztárnak 4 1/2%-os záloglevelekben adott kölcsönök után tőkétörlesztés és kamat fejében 45 éven át évenként 5 1/2% fizetendő 1/2 éves előleges részletekben.

A 4%-os záloglevelekben adott kölcsönök után tőkétörlesztés és kamat fejében 48 1/2 éven át évenként 5% összeg fizetendő 1/2 évi előleges részletekben.

A záloglevelek kölcsönösen megállapított áron vétetnek vissza.

Az intézeti záloglevelek a föződei napi árfolyamon a takarékpénztár mind a négy osztályának pénztáránál kapható.